

Lívsvanda- mikið at sniffa

Teir eru um 12 - 13 ára gamlir dreingir, vælvaksnir og fittir á at lita, tá teir drálandi koma inn í handilin, eins og vita teir ikki rættiliga, hvussu teir skulu bera seg at.

- Hava tit tendraragass, spyr annar kvikliga, meðan hin kagar aftur og fram, eins og handilsøðrindini als ikki hava hansara áhuga.

Konan við kassan ikki so frægt sum blunkar. Hon sigur bara nei!

Og nú var forvitni mítt vakt. Er tað veruliga eingin sum nýtir vanligar, gamlar tendrarar, sum skulu fyllast av og á?

- Eg biði eina løtu, hugsi at dreingirnir munnu fara út aftur, men teir blíva lotir standandi frammanfyri skivuna, eins og vilja teir rista avvísingina av sær.

Lata ikki børnum tendraragass

Nakrar dagar seinni komi eg inn aftur í handilin. Tá spyrji eg annað starvsfólk, um tey ikki hava tendraragass, og svarið er - jú sjálvandi. Er tað vanligt at børn

spyrja eftir tendraragassi?

- Ja, men vit lata ikki børnum og ungfólki slíkt, tí vit hava frætt, at nøkur teirra "sniffa" tendraragass. Tað skal haldgott grundarlag til, at fáa fatur í slíkum, og vit selja tað bert, um vit kenna viðkomandi og eru sannførd um, hvat gassið skal nýtast til, sigur starvsfólk.

Eitt foreldur sigur fyrri Sosialinum, at tey á foreldrafundi í skúlanum hava tosað um trupulleikan av, at børn "eru farin at sniffa." Hetta er kent fyrbrigdi millum skúlaungdóm, sum skúlin tí eisini hevur gjørt foreldrini vart við.

Kanning m.a. um rúsandi evni

Ein kanning, har allir næmingar í 9. flokki í Føroyum vóru við vísti í 1989, at fyrbrigdið "Sniffing" ikki var ókent millum skúlaungdómur.

Kanningina gjørdi deildin fyri Arbeiðs- og Almennaheilsu, saman við Skúlafyrstingini.

Kanningin varð gjørd við spurnarbløðum, har næm-

ingarnir skuldu svara 114 spurningum um, hvat tey vistu um: noring, royking, rúsdrekka og onnur rúsandi evni.

Viðvikjandi fyrbrigdið num at sniffa, so vóru 696 børn spurð. Av teimum svaraðu 86 børn ikki hesum spurningi.

Hini 610 børnini svaraðu, og av hesum høvdu 21 sniffað eina ferð, 16 børn fáar ferðir og ein svaraði, at hann sniffaði javnan, og 586 svaraðu nei til henda spurning.

Í fjør fór kanningin aftur fram í 9. flokkunum í Føroyum. Somu spurnarbløð vóru nýtt og tilsams 640 næmingar vóru við í kanningini. Hesi svaraðu viðvikandi sniffing: 21 næmingar høvdu sniffað eina ferð, 37 næmingar fáar ferðir og seks børn við jøvnum millumbili.

Hvørji evni ungdómurin nýtir eru hesi: 27 sniffa tendraragass, fyra nýttu bensin og fyra nýttu annað evni.

Tiverri er deildin fyri Arbeiðs- og Almennaheilsu í summarfrí í juli mánaða, og tú fingur vit ikki

spurt Pál Weihe, yvirlækna sum stendur fyrri kanningunum, um úrslitið og framtíðarvænir viðvikjandi børnum og ungdómi og rúsandi evnum.

Vandi fyrri at fella í óvit

Tá tey fyrstu úrslitini av kanningini komu fram í 1989, segði Pál Weihe m.a. um fyrbrigdið at sniffa:

- Tað er altíð vandamikið í sjálvum sær at royna slíkt. Serliga evnið kolbrintur er vandamikið, tí tað ávirkar nervalagið, og er eitt slag av loysingar-evni, sum vit eisini kenna frá vandamiklum evnum - eitt nú máling o.ø. evnum, sum ávirka heilsuna hjá tí einstaka við tíðini.

- Hetta er tann langt virkandi vandin, sum kann merkja sniffaran við árunum.

- Hin vandin er bráðfeingis. Tann persónur, sum fær fatur í slíkum evnum, kann verða í vanda fyrri at blíva doyvdur - eins og skurðsjúklingar verða doyvdur. Hann fellur í óvit og hevur ikki møguleika at

fáa hjálp ella á annan hátt geva seg til kennis.

tá er talan um lívsvanda av slíkari eitan.

Dagny

Vita ikki hvørji evnini eru

Vandin er eisini til staðar, tá tú ikki veit hvørji evnini eru, sum tú andar í teg.

Fáa børn d.t. fatur í gass-hylki, har t.d. evnið freon er í - sum er drívass, so kann tað ávirka hjartað, og

Søluáðurin og Scania

Jógvan Mørkøre: - Tað er ikki persónin Johannes Berg, sum eg vil gera ónáðir, men sølumannin og Scania fyrítøkuni, sum ikki hava ríkt sínar skyldur.

Ónøgðin er eisini stór við umboðið hjá Scania, sum plagar at ferðast í Føroyum. Hann hevur ongantíð sett seg í samband við meg ella aðrar lastbílaleigarar, men hinvegin, so hevur hann bert lurtað eftir tí, sum Johannes Berg hevur havt at siga.

Tá eg skuldi fáa trygd mína leysa í Sparekassen Nordjylland, noyddist fútarætturin at senda úrskurðin av rættarsemjuna til danska peningastovnin.

Berg Motors er farið á húsagang, men persónurin Johannes Berg, sum lat bankabókina sum trygd í fútarættinum, er ikki farin á húsagang. Hví skal hann ikki svara somu krøv, sum vóru sett til mína banka-

trygd?

- Av øllum hesum skilt, at eg siti einsamallur við svartaperí. Eg tími ikki at spæla við longur, til eg siti við báðum jokarunum í hondini, sigur Jógvan Mørkøre at enda.

Dagny

Um Johannes Berg ella Berg Motors hevði vunnid rættarsemjuna, hevði trygðin ikki verið burtur, tá hann eftir røttum skuldi fara eftir peninginum. Tá Jógvan Mørkøre skuldi fáa bankatrygdina leysa, sendi fútarætturin rættarsemjuna til danska peningastovnin. Høvdu somu viðurskifti verið galdandi fyrri Johannes Berg, hevði Jógvan Mørkøre fingið endurgjald fyrri mistan pening

nordjylland

Dato: 01.06.89

FUTARÆTTIN
FR-100 Torshavn

Det bekræftes herved, at Sparekassen Nordjylland på foranledning af:

Vognmand
Jogvan Mørkøre
Fr-420 Hovsvik

indestår for betaling af et beløb indtil:

Kr. 160.000,00

Skriver kroner Ethundredeogsekstetusinde oo/loo,

Beløbet stilles til sikkerhed i forbindelse med krav, stort kr. 160.000,00 fra P/F Berg Motors imod Jogvan Mørkøre, Fr-420 Hovsvik.

Garantien stilles i forbindelse med at en af Jogvan Mørkøres lastvogne er på værksted, og man er ikke enig om, hvorvidt reparationen er under garanti eller ikke.

Beløbet er til rådighed for Futarættin på anfordring.

Garantien er gyldig indtil videre.

Efter garantiforholdets ophør bedes nærværende garantiskrivelse returneret til Sparekassen.

Sparekassen Nordjylland
ERHVERVSSSEKRETARIATET

John Eriksen
Jytte Egebo

Garantierklæring

Garantinr.: 380-89-03937

380 SPAREKASSEN
NORDJYLLAND 160.000 KR 00 ØRE

**NÚ er at spennu
BELTINI**

Storno

-tín trygd fyrri góðsku!

N
M
T

4
8
0

H.J. Michelsen
Handan á 6, Tórshavn
tlf. 1.4414 - fax 1.8045